

razun tega!“ — obstal je naenkrat, kakor da mu je šinila kaka dobra misel v glavo — „pogledi sveti oče, tu jih imaš pred seboj“ — ogovori jih sam; kdo vé, za kaj vse so pripravljani — vsi veseli, ker te zopet imajo med seboj?“

Vladika se je zamislil, čez nekoliko časa pa djal: „No, naj pa bode. Al če tudi ta nada splava po vodi, ali ostanete zvesti svoji obljudi, ali dovršite sami to sveto veliko delo?“ — vprašal je, pogledal gubernatorja in po pričujočih junacih.

„To sem že povedal, ali naj trikrat povem?“ — presekal mu je gubernator besedo.

„Jaz svoje ljubezni ne darujem zato, da bi se ta pasji Turek napajal s Helenino milostjo“ — oglasil se je Mandušić in položil roko na prsi; — jaz mu svatbeno posteljo posteljem v bisurmanski krvi! Čaki ti Turek — ti pes — obodska trdnjava ti bode svetila nad glavo k poroki. To sem prisegel; to tudi storim!“

„Mandušić je naš pobratim, svetli vladika“ — „prijel je za besedo Djuro, najstariji brat Martinović — „ne pustimo ga samega, ko bi tudi ne bilo naše sestre, ki se bode darovala za domovino in za slavo Martinovičevega rodú. Mi ji postavimo slaven spominek iz turških črepov; verjemi mi to, oče sveti!“ — vzdignil je desnico.

Globoko zamišljena je bila Helena dozdej; nič ni vedila, kaj se pomenkovata vladika in gubernator; pa sej ju še slišala ni morebiti; še le Mandušićev glas je izbudil jo iz zamišljenosti. Poslušala je njegove resne besede, poslušala brata. Čudno so se žarile jej oči! čuden smeh se je zibal okoli njenih ust; al vendar je pokimala z glavo nekolikokrat. (Dal. prih.)

Deželni zbori.

Deželni zbor v Ljubljani.

V 17. seji (11. aprila) je poslanec dr. Bleiweis najprvo (slovenski) razložil vzroke, zakaj naj bi se ob deželnih stroških napravila nižja kmetijska učilnica. *) Ko je dr. Bleiweis dokazal potrebo, da se napravi učilnica za kmetijstvo, je prvosednik dr. žl. Wurzbach po §. 18 opravičnega reda zastavil zbornici vprašanje: ali naj se Bleiweisov predlog izroči kakemu odseku v predvarek? 27 poslancev je bilo pričujočih; le 14 jih je glasovalo za to, da se predlog izroči odseku v predvarek, ostalih 13 jih je — obsedelo. Tedaj le z enim samim glasom večine je oveljal predlog za učilnico kmetijstva; ko bi tega edinega ne bilo, bi bil pokopan predlog, da bi še govora ne bilo več o kmetijski šoli za našo deželo, ki nam je toliko potrebna in skor še bolj potrebno kakor drugod, kjer so deželni zbori s takim veseljem sklepali napravo kmetijskih šol! Prežalostnega srca so zapustili danes to sejo tisti poslanci, ki poznajo krvavo potrebo, da se narodu našemu kmetiškemu priložnost dá poduka, pa so vidili, da le z enim edinim glasom je zmôgla toliko potrebna stvar! Bog daj bolje! — Predlog dr. Bleiweisov je bil odboru peterih poslancev izročen. — Na to se je danes dovršil razgovor o ženitevske privolitvi. Poročevalec Ambrož je zasukal danes razdelek b) takole, da se reče vladi: „v kranjskem vojvodstvu po postavi ženitevske privolitve ni, vendar so jo dajale politične gosposke od 1850. leta, in ustrezalo bode željam vse dežele, da se ta reč dene postavno v red, in potem

ostane veljavna ženitevska privolitev.“ Razdelek a) je zbornica z glasovanjem odobrila, pri razdelku b) pa se je zopet oglasil poslanec Deschmann rekši, da je tudi velika dunajska občina svetovala, naj se ženitevska privolitev odpravi, čeravno se je v tej občini najbolj bati beraštva, ako bi res bilo, da beraštvo izvira odtod, da se sme vsak ženiti brez dovolitve. Nasvetoval je, naj se ženitevska privolitev nikar ne potrdi. Posl. dekan Toman se potem vzdigne in pravi, da cerkvena postava sicer nič ne vé o ženitevske privolitvi, pa vendar duhovščini ustreza, ker ji polajšuje opravilo, kadar pridejo v farovž ljudje zavoljo poroke. Al ženitevske privolitve ne podpiram zato, ker sem duhovnik, temuč zato, ker so me kmetiške občine (soseske) poslale v zbornico, za ktere se moram poganjati, in ktere bi bile nevoljne, ako bi zbornica to privolitev odpravila. Naj dá vlada le glasovati vse ljudstvo po deželi, pa bode najgotoviše izvedila, da povsod hočejo, da brez privolitve soseskine naj se nihče ne ženi. Ni res, da bi županije tako trde bile, da bi ne dovolile poštenemu človeku žene, če ima le po svojem kmetijstvu ali rokodelstvu kaj živeža, — al vsacemu potepuhu ali zapravljivcu ga ne dajejo, in to je prav. Ne le beraštvo izvira iz tacih zakonov, temuč tudi kopa otrok brez izreje, — ali so pa taki zanemarjeni otroci sreča soseski, tega spoznati ni treba Salomonove modrosti. Jez priznavam tedaj potrebo ženitevske privolitve, za katero so že temeljito v zadnji seji možje govorili, ki poznajo deželo in njene potrebe, pa se ne guncajo v jalovih teorijah. — Ko je Ambrož še odgovoril Deschmannu, da je drugače na Dunaji, kakor pri nas, zbornica potrdi razdelek b), kateri izrekuje potrebo ženitevske privolitve. — Za tem se je dalje govorilo o predvarku deželnih stroškov in dohodkov za 1865. leto. Denarstveni odbor svetuje, zbornica naj odobri: a) da sme biti 198.338 gold. stroškov in 55.225 gld. dohodkov za-nje, da toraj manjka 143.113 gold.; b) da za to, kar bode manjkalo za 1865. leto, treba postaviti po 14 krajc. na goldinar priklada brez vojne priloga. Zbornica je oboje potrdila. Potem je poročevalec nasvetoval, naj zbornica potrdi, da je c. kr. vlade treba prositi, naj ona prevzame stroške ljubljanske prisilne delalnice, ter naj preskrbi, da se bode posebno gledalo, koliko je prav za prav treba zdravil, katerih se porabi toliko, kolikor bi se ne bilo nadjati. Vladni zastopnik g. Roth je rekel, da s tem nasvetom se graja sedanje oskrbnništvo v delalnici, ktero pa je marveč hvale vredno, ter pravi, da se na poštenost človeka je vsigdar več zanesti kakor na kontrolo. Ambrož odgovori, da to ni graja, ampak izpodbadanje, da bi se poprav naredilo, kolikor se dá, sicer je pa tudi lahko odstopiti od nasveta denarstvenega odbora. Zbornica je potem še po nekem kratkem razgovoru odobrila odborov nasvêt.

Dopisi.

Iz Koruške 8. maja. *) Dnes imam odtuda pisati o dosta važnoj stvari. V Celovci imamo čitavnicu, ktera se neprenehoma lepše razvija i utešeno napreduje. Rodoljubni udi čitavnice su se naménili, da bi slavjansku tiskarnicu napravili. K tomu bi se potrebovalo blizo 6000 goldinarjev, i dobil bi se denar tako, da bi se izdalo 240 družtvenih dolžnih listov (akcij) po 25 goldinarjev i bi se plačevalo družbenikom za složenu istinu 6 odstotkov (procent) i koliko bi čisti dobiček tiskarnice iznesel, bi se vsakoga leta nekoliko teh dolžnih

*) Ker govor ta obširneje dokazuje živo potrebo našo, da se šola za nauk kmetijstva postavi na trdno podlago, ktere ne bi makatal ta ali uni poslanec po svojih nagibih, smo dali natisniti celi ta govor v današnjem listu; glej stran 160.

Vred.

*) Da ustrezemo željam častitega gosp. pisatelja, smo dali tiskati ta dopis tako, kakor smo ga prejeli.

Vred.

listov od družbenikov sopet nazaj kupilo. Blizo 3000 goldinarjev je uže podpisano: ustav društva (štature) pa še ni se razglasil i glede toga društvenoga ustava sta dve stranki, tako različnih misel, kakor noč i den.

Jedna stranka bi hotela imeti društvo tiskarnice blizo tako-le napravljeno: Družbeniki bi izbrali izmed sebe 6 odbornikov — za vselej, za vseгда, na celo življenje — kateri bi s tiskarnico, s denarji, s dobičkom i tako dalje ravnali po svojem. Ako bi jeden ali drugi teh odbornikov vmerl ali nekam se preselil, bi družtveniki, kateri su denarje složili za tiskarnico, ne sméli izbrati novoga odbornika, pa tudi ne čitavnica — nego ostali odborniki sami bi si izbrali iz čitavnice novoga odbornika, kateri bi njim bil všeč, njim prijeten. Čitavnica smē tudi jednoga odbornika izbrati, tako da bi jih bilo sedem. Vse to bi tudi ostalo tako, ako bi se družbenikom tiskarnice denarji uže bili povernili. Ako bi družbeniki tiskarnice hotéli jednoga odbornika odstraniti ali njih več i bi hotéli drugoga izbrati, — ali ako bi družtveniki čitavnice nekak paragraf svojega ustava prestupili, tada ima „Hermagoras-Verein“ pravico se oglasiti, družbenike tiskarnice i čitavnice opomeniti i jih zaverniti, i ako bi ne hotéli slušati i vbogati, bi imel „Hermagoras-Verein“ pravico, družtvenikom tiskarnice pri toj priči pobrati i odvzeti tiskarnico, denarje, dobiček i tako dalje, bi smēl se pooblastiti „ipso facto“ vsega premoženja družbenikov tiskarnice. „Hermagoras-Verein“ bi bil dedič (erb) tiskarničnoga društva; zoper to bi se ne smēl nijeden družtvenik pritužiti.

Kada, koliko i kako se ima družtvenikom istina nazaj plačati, vse to imaju oblast ustanoviti samo tisti za žive dni izbrani odborniki, naprotiv družbeniki, kateri su denarje dali, bi se v to ne sméli mēšati nič. Ti odborniki, na žive dni izbrani, naredé vsakoga leta račun, — ga pregledaju sami, ali je prav ali ni, tudi ga velikoj skupščinē čitavnice predložé, i družbeniki čitavnice i tiskarnice smēju se o računē i o tiskarnicē i o njenom premoženji posvetovati, smeju odbornike pohvaliti ali tudi posvariti, pa družbeniki ne smēju nič skleniti i odbornikom nič naložiti i jim nič ukazati, kako bi za naprej imeli s tiskarnico i s njenim premoženjem gospodariti. Ali bi se pri tiskarnici pokazalo, da ne nese dobička, nego škodu, tako moraju družbeniki tiskarnice i njih naslédniki ali dediči (erbi) škodu nesti i priterpeti, brez prigovora, i se obvežeju, da nečeju nikako jiti tužit k uradu. Odbornik može biti samo tak, kateri v Celovci ali blizo Celovca stanuje.

Blizo tako misli jedna stranka urediti društvo tiskarnice.

Druga stranka pa govori tako-le:

Tako se društvo napraviti ne ima. Ako se društvo napravi s takimi pravili, s takimi paragrafi, bi to bilo toliko, kako da bi se reklo: Rodoljubni družtveniki! samo denarje sem! — zato smēte si pa izbrati 6 odbornikov, pa te odbornike smēte izbrati samo jedenkrat za vseгда, za celo njih življenje — potle se ne smēte nikada več v to pečati, ne smēte prašati, čto se s vašimi denarji godi; to budu samo toti od vas izbrani odborniki sami dělali s vašimi denarji, kakor budu oni hotéli, vi se v to mēšati ne smēte; oni budu čitavnici predložili račun vsakoga leta i ako družbeniki tiskarnice i čitavnice vide, da su vaše denarje na korist vašu i naroda našega obračali, he dobro! tu jih smēte pohvaliti; glej kak dobiček je to za vaše složene denarje. Ako bi pak obračali vaše denarje sebično i na svoj dobiček, pa ne na dobiček vaš i našega naroda, tada jih smēte, ali hočete sopet pohvaliti, tudi smēte mermrati i se smēte jeziti: pa na

račun poklicati jih ne smēte, da bi škodu, kateru su možebiti napravili, povernili, k tēmu jih prisiliti ne smēte, zato ker su oni vam neodgovorni; tudi ne smēte nič skleniti, jim nič naložiti i nič ukazati, kako imaju s vašimi denarji i s tiskarnicoj bolje gospodariti; čast odbornikovo jim odvzeti i druge odbornike izbrati i postaviti tudi ne smēte; ker ste jih za žive dni za gospodarje svojih denarjev postavili. Toga vsega ne smēte: nego vi imate samo jednu pravico, to je: ako bi tiskarnica premalo nesla, ali ako bi ti odborniki svojevóljno i slabo gospodarili, da morate škodu vi nositi i terpeti, vi i vaši dediči i naslédniki: vsaki družtvenik se odpovē uže naprej vsake pritužbe.

To tudi ni dobro: da bi samo odborniki imeli oblast ustanoviti kada? koliko i kako? se bude istina plačevala i dobiček tiskarnice dělil družbenikom.

Ješče jeden paragraf je čuden, kteroga misli perva stranka napraviti. — Čitavnico i društvo tiskarnice nadgledaju, se vč, državne oblasti i državni zakoni, to je naravno, to je pri vsakoj družbě — pa to je čudno, da bi imeli družbeniki čitavnice i družbeniki tiskarnice nad vse to svojevóljno postaviti si ješče jednoga „privat-aufseherja“, kateri bi na njih imel paziti i jih pozorovati i njih napomēnjevat i da bi te „privat-aufseher“ imel tako nečuvno i nevidjeno strašnu oblast, da bi smēl pri toj priči oduzeti družbenikom tiskarnico, denarje i vse premoženje tiskarnice, ako bi se oni pregrešili proti nekomu paragrafu svojih statut. I tu oblast misli ta stranka dati „Hermagoras-Verein“.

K takim paragrafom neče niko privoliti.

(Konec prihodnjič.)

Iz Maribora. (Čitavnica.) Poleti bode v naši čitavnici vsak mesec le ena beseda in sicer 22. velikega travna, rožnika pa 12. ob 7. uri zvečer. Pri shodu 22. dne velikega travna se ima tudi načrt za letošnju veliko besedo pretresati in določiti. Odbor.

Od Radoslavic na Štaj. 8. maja. Prosimo vas, ljube „Novice“, da nam dovolite malo prostorčka, da naznanimo svojemu prečastitemu dušnemu pastirju gosp. Jakobu Holcu pri njihovem odhodu iz naše fare presrečno svojo hvaležnost, ljubezen in spoštovanje, katero so si pridobili kakor malokdo v kratkem času, kar so bili pri nas, s svojo gorečnostjo v cerkvi in v šoli, in s svojo zgovernostjo v pregledki mili domači besedi na prižnici. Zato kličemo za njimi: „Dasiravno nam zgodaj vzeti, bo vendar nepozabljivo pri nas Vaše blago ime. Čast in hvala Vam, preljubljeni gospod! Da ste na vseh svojih potih srečni za slavo Božjo in blagor domovine!“ Po sporočilu farmanov

B-ž-č.

V Trstu 12. maja. — Vprašanju v zadnjih „Novicah“ odgovarjam, da so tisk „Valenštajnovoga taborja“ odvrnile nenadbane okolinosti, katerih poprej nihče ni mogel vediti, da se pa v kacih 14 dneh tabor začne tiskati, in potem bode, ker delo ni veliko, kmalu gotov, kar naj bode gg. naročnikom na tolažilo. Ta sicer nevšečna reč pa ima to dobro, da se je delo med tem še o marsičem popravilo in opililo.

Cegnar.

V Trstu 13. maja. * Po mnogem trudu je najela naša čitalnica prav pripravno stanovanje na velikem kanalu v Hiršelnovej hiši, pa ne v Opničevaj, kakor se je unidan pisalo „Novicam.“ S tem stanovanjem, ki ima lepe in velike prostore, in za katero se ima po pogodbi plačati 1050 gold. na leto, prihrani se vsako leto najmanj 500 stroškov. — Te dni je „Diavoletto“ naštel davke, ktere mora plačevati tržaška okolica za take potrebe, ki jih ima samo mesto, kakor so: mestni tlak, svečava, sprehajališča itd. in naštel je pol milijona na leto. Želeti bi bilo, da se ta veliki davek v

našem deželnem zboru v prevdarek vzame; ali Slovenem v prid se do zdaj še nobeden naših deželnih poslancev ni oglasil. Okolica ima res velik dobiček od mesta, pa ga ima tudi mesto od okolice. Tudi želimo, da mestna gosposka, ktera tako rada tujim Lahom delo daje, bi ga tudi dala mnogim jako marljivim domačim delavcem, ki dela iščejo. — Ko se je odprla laška gimnazija, govorilo se je, da se bode tudi slovenščina v njej učila. Zdaj pa uže šolsko leto h koncu gré, slovenščini pa so še vedno vrata zaprta.

Iz Trate na Gorenškem 13. maja. D. F. — Dopis „Novic“ (4. maja) iz Temešvara oznanja velike nadloge in revščino v Banatu; duhovni, uradniki in učitelji, pravi, ne dobivajo svoje plače. Pri nas v poljanski dolini sicer take revščine ni, ker nas je Bog preteklo leto z obilnimi poljskimi pridelki obdaroval, al vendar tukajšni učitelj že poldrugo leto ne dobi svoje plače. Mili Bog! kam se obrniti? Prosimo sveta.*)

Iz Postojne 17. maja. M. V. Včerajšni binkoštni shod v jami naši bil je nenavadno živahen. 4 vozovlaki: laški, tržaški, dunajski in ljubljanski so nam po železnici pripeljali ljudstva toliko (gotovo od 3 do 4000), da se je vse trlo. Ker ni bilo nikakoršnih rogoviležev vmes, je vsa slovesnost izvršila se v najlepšem redu, jako veselo. Lepo je bilo viditi zbor kmetiških fantov, ki so iz Razdrtega prišli z narodnimi kokardami na klobucih in domačo zastavo, ter se narodne pesmi popevaje podali v jamo. Pred jamo je igralo goriško vojaško krdele mične melodije, med katerimi smo radostni čuli tudi „Naprej zastava Slave;“ v jami pa je domača postojnska muzika godla prav izvrstno. V gostivnici pri Lebanu; so se snidili vrli bistriški, planinski in tržaški pevci, ki so prepevali domače pesmi: „Kje dom je moj“, „Mila lunica“ in več drugih. Da je tedaj vse bilo preveselo, nam po tem ni treba še dostavljati.

Iz okolice Planinske na Notranškem 12. maja r. — Ker ima na mesto gosp. Miroslava Vilharja volitev novega deželnega poslanca že v pondeljek po sv. Rešnjem telesu, to je, 30. dné tega mesca v Postojni biti, je že govorice dosti o tem, ktereга moža naj bi volili, da jako vstreže našim željam in bode nam in vsej deželi krepak zagovornik v deželnem zboru. Ker smo o gospod doktorji Etbin Costa že toliko hvale vrednega čitali in se čuli in zadnji čas celó govorí, da ga nameravate Ljubljančanje tudi za svojega mestnega župana voliti, gré že dalje glas po okolici naši, da naši volivci bodo njega volili. Kaj misli soseska postojnska, senožeška, ložka in bistriška, ki z našo vred voli, ni nam še znano, pa upamo, da v tako vrlem možaku se zedinijo lahko vse. Edinosti pa je treba pri volitvah tako, kakor pri vsaki drugi stvari, da se srečno opravi.

Dostavek vredništva. Vredništvo „Novic“ je prejelo od g. Miroslava Vilharja sledeče pisemce:

„Dragi volivci, rojaki moji! Živo živo vam priporočam na svoje mesto dr. Etbina Costa za poslanca.
V Ljubljani 13. maja. Miroslav Vilhár.

Temu priporočilu dodaja vredništvo iz polnega prepričanja tudi svoje in brez veliko besedi reče le to: Kdor zaupa „Novicam,“ naj voli zdaj dr. Costa; porok so vsakemu, da, čeravno je še več vrlih rodoljubnih možakov, ktere bi radi vidili v deželnem zboru, boljšega ni nobenega. Kar pa posebno povdarjamo, je to, da dr. Costa je mnogoizvedeni rodoljubni mož, kateri zna

izvrstno govoriti in s živo besedo zagovarjati to, kar za dobro in potrebno spozna. In taci h mož — to vé vsak, kdor koli je bral zapisnike zborove — potrebuje ravno najbolj naš deželni zbor. Ni dana vsacemu beseda, čeravno je sicer mož zlata vreden; beseda pa, krepka beseda dela zmago v zboru. Zato volite Notranjci zdaj dr. Costa; za drugo volitev pa, ki bode menda kmali v Postojni na mesto Ambrožove izvolite si zopet družega vrlega možaka.

Iz Ljubljane. Občinska (srenjska) postava ni potrjena zatega voljo, ker je v deželnem zboru sprejeti §. 24. si navskriž z §. 23. vladnega predloga, kar se tiče obljube županove.

— Volitve mestnega odbora so končane. S živim veseljem vpišejo „Novice“ izid njih v kroniko mestno; s živim veseljem pravimo — in sicer iz trojnega ozira. Enkrat zato, da so se volivci iz mesta in predmestij tako obilo udeležili volitev in s tem pokazali, da se mestjani naši vseh stanov že dobro zavedajo ustavnih (konstitucijnih) pravic in dolžnosti, da tedaj vejo, da ni vse eno, kdo da sedi v mestni hiši. Dalje nas živo veseli to, da je mestni odbor po novih volitvah pridobil štiri možake, s katerim se res ponášati moremo, namreč gosp. profesorja Poklukarja, gosp. žl. Strahla, svétnika c. k. deželne sodnije, g. advokata dr. Zupana in g. trgovca Zupana, katerih nam nasprotna stranka sicer ni privošila, ker jih še na svoj volilni program ni zapisala, katerih zmagonosno volitev pa velika velika večina mestjanov pozdravlja s srčnimi „slava“-klici, dobro vedé, da to so možje, kateri pri sejah ne bodo samo sedeli na mestnih klopéh, ampak marljivo delali v prid mestni. In tretja radost je ta, da večina volivcev „odboru mestjanov“, ki je v 18. listu „Novic“ priporočal svoje možé, je skazala (in edinost mora pri volitvah biti) toliko zaupanje temu nasvétu, da med 10 priporočanimi je 9 izvoljenih bilo, le g. P. Auer-a je zmogel od nasprotne stranke priporočani g. Deschmann. Tak izid volitev je res veličasten, nenavaden, in narod se more radovati take sjajne zmage. Da je bilo prizadetja in napenjanja za zmago na obéh stranéh veliko, to je gotovo; vendar smo še daleč za tem, kako se volitve vršijo v družih ustavnih deželah, kakor na Angležkem in drugod. Priporočilni listki od ene in druge strani so švigali sém ter tje, — ta je tekkel k temu, uni k unemu; „das deutsche Vaterland ist in Gefahr“, je rekel ta, „naše ljudi moramo voliti“ je pritegnil drugi; postrežke (Dienstmänner) so vpregli, da so ponoči še dirjali okoli, in celó gospé so neki žrtovale se poslanstvu. In tako se je celi teden vrtil okoli samih volitev. Dobro stopnjo je tedaj storila bela Ljubljana naprej, pa drugikrat bode še bolje. Tudi „Laib. Zeitg.“ je imela oni teden mnogo posla; s preroškimi očmi je vidila že tega in unega v svojem listu priporočevanega iz volilnega lonca (wahlurne) vstajati, ki pa nazadnje vendar — ni vstal; pritiskali so „eingesendet“ itd. — Zdaj je vse borbe konec — volitve so pri kraji. Al kmali pride na vrsto druga volitev, zeló važna volitev — volitev mestnega župana. Nadjamo se, da z mirnim srcem bode 30 odbornikov izmed sebe volilo župana. Ker v vse odbornike stavimo zaupanje, da „salus rei publicae lex suprema esto“ (blagor mestno bode jim vsem najviša zapoved), se menda ne motimo, ako mislimo, da nam pritrdijo radi, da župan ljubljanski mora imeti le-te lastnosti: župan v vedni zvezi z mestjani vsakoršnega stanú, ravno tako iz dunajske ceste in gosposke ulice kakor iz Krakovega in Trnovega, iz Poljan in Kurje vasi, mora znati občiti se (verkehren) z vsemi ljudmi, tedaj mora biti domač človek, kteremu domači jezik ravno tako gladko teče kakor nemški; da zná laški in francozki, tem

*) Kam drugam neki, kakor tje, kjer je plača bila učitelju zagotovljena, ko je bil izvoljen. Da pa plačo res tudi dobiva učitelj, gré skrbéti tudi tisti oblasti, ki ga je na učiteljsko mesto postavila. To je, saj po naših mislih, naravna pot. Vred.

bolje. Naj je mož tudi sicer izvrsten, kakor si bodi, ako se ne zná pogovoriti z našimi ljudmi, nikakor ni za župana našega. Župan mora biti neodvisen mož, neodvisen navzgor, neodvisen navzdol, da krepko varuje autonomijo občine, pa ga tudi ni strah, da ne bi se zameril volivcem, ki bi ga drugikrat ne utegnili župana voliti. Župan mora biti bistra glava, izveden v mnogih znanostih, mirnega in dobrega srca, poštenega, možatega značaja, ki se ne suče zdaj sem zdaj tje, in tak, da ga delo veseli od zora do mraka, da ga delo zavoljo starosti ne teži, in ki se ves žrtuje mestu in največo svojo čast stavi v to, da sam dela in ne potrebuje „dobrega moža“, da bi za-nj delal. Tak župan je pravi župan, na pravem mestu kot načelnik mestni, kot voditelj mestnega odbora, kot zapovednik magistratu. Mnogo lastnosti se sicer zahteva od župana — al če so tacega dobili drugod, dobimo ga tudi mi.

— C. k. deželni sodniški svetovavec častiti gosp. dr. Jan. Melè pride k c. k. sodni v Leoben na Štajarsko.

— Učenci 8. gimnazijalskega razreda so te dni poklonili svojemu občespoštovanemu gospod profesorju Iv. Vavru-u krasen spominek.

— Pevsko društvo „Hlahol“ v Pragi je k veliki pevski slovesnosti, ki je bila ondi binkoštna praznike, povabilo tudi pevski zbor čitavnice naše. Prijazni pozdrav se je zavoljo prevelike daljave odzdravil s prijaznim pismom.

— M. Rožanec, gruntar iz Podlpe v vrhniškem okraji, ki je o božiču s potico, v katero je sam pomešal hudih strupov (strihnina in fosfora, ki ga je postrgal s vžigavnih klinčkov) zavdal svojega brata, kmetiškega hlapca, da bi se neki rešil tistih 100 gold., ki mu jih je dolžan bil, je bil pretekli teden na smrt obsojen. Ker se vsaka sodba na smrt predlaga Njih velič. cesarju, gré tedaj tudi ta na Dunaj.

— Skor gotovo je, da pride na svitlo v Ljubljani že davno potrebni nemški časnik v narodnem duhu vredovan, ki bode posebno le list za kranjsko deželo in bode zastopal duševne in materialne zadeve domače, pa povedal in razjasnoval vse, kar se od nasprotne stranke ali po lisičje zamolčuje ali pa hudobno napak obrača. To bode pravi „Blatt aus Krain,“ da vsi, ki „Novic“ ne beró ali jih brati ne znajo, resnično zvéjo, kaj narod slovenski hoče in kaj noče. Le porazumljenja (Verständigung) nam je treba, in v svesti smo si, da po tem ne bode nobenega terêna več natolcevavcem in obrekovavcem, ker vsak poštenjak bo vedil, pri čem da je, nepoštenjake pa bode slana rešnice vzela.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Zopet se je jelo govoriti, da se snideta cesar avstrijski in kralj pruski. — Minister denarstva ni mogel dobiti posojila za vseh 70 milijonov; dobil ga je le dosihmal za 23 milijonov in pol po kurzu 77 za 100. — Bere se, da hočejo Dunaj vtrditi in se bode o tej trdnjavi predlog naredil prihodnjemu državnemu zboru. — V malo lotorijo se je zastavilo lani po vsem cesarstvu blizo 20 milijonov gold.; dobili so pa iz nje po zadetih srečkah okoli 9 milijonov in pol. Ker stroški za oskrbovanje loterij znašajo blizo 4 milijone, je ostalo državni kasi čistega dohodka čez 6 milijonov. — Goveja kuga na Dunaji noče potihniti. — Pretekli teden sta nehala deželni zbor dunajski in pa moravski v Brni; čudo je bilo v tem zboru, da je poslanec dr. Ryger enkrat govoril češki. Pred sklepom

je c. kr. deželni načelnik odgovoril na interpelacijo zastran ravnopravnosti slovenskega jezika v šolah, rekši, da ni nikakoršnega temeljitega vzroka pritožbam, da se godi vse po postavi itd. Poslanci narodni nikakor niso bili zadovoljni; ker po takem zopet vse ostane pri starem. — Pražkemu zboru je c. k. deželni načelnik že tudi napovedal, pa konec tega mesca naj tudi on konča svoje obravnave. V seji 12. dne t. m. je bilo zelo viharo; šlo je za nove volitve v državni zbor; dr. Rieger se je z temeljitimi dokazi ustavljal novi volitvi namesti sebe in še drugih 10 poslancev, ki zapustivši lani državni zbor se niso odpovedali poslanstvu in brž zopet pridejo v zbor, ako bode občni zbor in si ožji ne prilastuje obširnejih pravic. Vendar dr. Rieger ni zmogel s svojim podlogom; volili so; al 55 poslancev se je zdržalo volitve, 6 pa jih je zbežalo pred volitvijo. Dr. Rieger je drugi dan izročil predsedniku protest zoper njega in njegove družnike zadevajoče volitve, katerim je poslanec Grünwald še dodal protest zoper tiste, ki niso bili s čezpolovičnico izvoljeni. — Pomorski boj, ki ste ga 4. dne t. m. imele dve vojne ladije avstrijske „Schwarzenberg“ in „Radecki“ z vojnimi ladijami danskimi, ni bil sicer srečen, vendar se pravi, da se je junaško obnašal poveljnik Tegetthof, ki je neki rojen Mariborčan, — 12. dne t. m. so za 4 tedne ustavili vojsko; med tem bojo delali mir; ali ga bojo naredili? Pač čas bi bil že, da bi nehala prelivanje krvi. — V francoskem državnem zboru sta zlasti poslanca Thiers in Berryer ostro pretresala gospodarstvo francoske vlade; cesar Napoleon se mora zdaj vaditi ostrih besed. — Pravijo, da sv. Oče zopet bolehajo; al te govorce po časnikih vsaka dva meseca so že tako navadne, da jim malokdo verjame. — Garibaldi je došel na svoj dom v Kaprero. — Turška vlada je za brambo meje ob Prutu proti Rusii postavila dve vojni ladii na stražo, v Vlahii pa nakupuje kónj za vojsko. — Ruska vlada je prepovedala, da se iz južnih njenih dežel ne smejo konji prodajati na ptuje.

Volivcem volivnega okrožja

postojnske, planinske, senožeške, loške in bistrške občine!

V Vašem okrožju se ima 30. dan tega meseca voliti nov poslanec za kranjski deželni zbor.

Priporočaje se volivcem, da bi mene izbrali, ne mislim posamezno in obširno naštevati: kakošne dolžnosti vežejo deželnega poslanca in kakošne potrebe ima naša dežela in naš narod. Kdor koli „Novice“ pridno prebira, temu je znano, da se trudim in delam v družbi tistih mož, kateri so si postavili za namen svojega življenja, da bi povzdignili dušno in telesno korist naše dežele. Vsacemu človeku, kateri hoče v javnem življenju koristiti s svojim delom, je prva potreba, da mora biti trdnega značaja. Moje dozdanje življenje je tako, da lahko pred vsem svetom obetam, da bodem zmerom zvesto in nepremakljivo stal z narodom, in da se bodem z vsemi svojimi močmi trudil v deželnem zboru in zunaj deželnega zbora, da bi pripomogel, da njegove pravice popolnoma obveljajo.

Druga poglobitna stvar je, da poslanec vé, kakošne potrebe in želje imajo njegovi volivci. Že več let se trudim, da do dobrega zvem, kako se godi po moji kranjski domovini, in ker sem pravdnik, zato sem imel zadosti prilike, da sem se tudi popolnoma seznanil s pravičnimi pritožbami po Notranjskem. Samo ob sebi se razume, če bodem izvoljen za poslanca, da mi bode dolžnost, s svojimi volivci ostati vedno v dogovoru in za njihove želje odkritosrčno oglašati se v deželnem zboru.

Če torej nimate do kakega družega moža več zaupanja, izvolite mene za svojega poslanca.

V Ljubljani 14. dan maja 1864.

Dr. E. H. Costa.